

22 Συγκρότημα κατοικιών Habitat 67

Ένα πρωτοποριακό αρχιτεκτονικό “μνημείο” στο Μόντρεαλ του Καναδά

Το 1967 πραγματοποιήθηκε στο Montreal του Καναδά μια από τις μεγαλύτερες διεθνείς εκθέσεις των χρόνων εκείνων, η Expo του 1967. Μέσα στο κλίμα των φιλελεύθερων ιδεών της εποχής και των ρηξικέλευθων εξελίξεων στον τομέα της αρχιτεκτονικής, του design και των ανθρωπιστι-

κών επιστημών το όνομα της έκθεσης ήταν: “Ο άνθρωπος και ο κόσμος του”. Ο τίτλος αυτός προέρχεται από το γνωστό έργο του συγγραφέα Antoine de Saint-Exupery, “Man and his World”. Οι χώροι κατοικίας ήταν μία από βασικές θεματικές ενότητες της έκθεσης.

Ο Saint-Exupery είχε γράψει: “Πρέπει να κάνουμε κατοικήσιμο αυτό το νέο σπίτι, το οποίο δεν έχει αποκτήσει πρόσωπο ακόμα. Η αλήθεια για τον έναν είναι να το χτίσει και για τον άλλο να το κατοικήσει”. Μέσα στο κλίμα του μοντερνισμού της εποχής, εκτός από τα σημαντικά έργα αρχιτεκτόνων-δασκάλων της εποχής, όπως του Le Corbusier, του Mies Van der Rohe, του Walter Gropius και πολλών άλλων, υπήρχε τόσο στην Ευρώπη όσο και στη Αμερική ένα κλίμα ευρείας οικοδομικής ανάπτυξης. Η ανάπτυξη αυτή δανειζόταν μερικά μόνο από τα διδάγματα του μοντερνισμού, τα οποία σχετίζονταν κυρίως με την οικονομία στην κατασκευή και απαξίωσε κάθε κριτήριο αισθητικής και αρχιτεκτονικής έκφρασης. Ήταν η εποχή κατά την οποία χτίστηκαν blocks απρόσωπων και μονότονων κατοικιών παγκοσμίως.

Στα πολυώροφα, ομοιόμορφα αυτά κτίρια, ο κάτοικος έχανε την ταυτότητά του και κάθε στοιχείο προσωπικής διαφοροποίησης. Βέβαια, δεν θα πρέπει να ξεχνάμε ότι κάλυψε την ανάγκη εκατομμυρίων κατοίκων για φτηνή στέγαση και τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου της εργατικής τάξης.

Το συγκρότημα κατοικιών με το όνομα Habitat 67 χτίστηκε ως θεματικό περίπτερο

για την Expo του '67. Κατά τη διάρκεια της έκθεσης στο Montreal, το κτίριο είδαν με θαυμασμό εκατοντάδες επισκέπτες και αξιωματούχοι από όλο τον κόσμο. Η αρχιτεκτονική πρόταση και ο τρόπος υλοποίησής του, ήταν ένα σημαντικό γεγονός για την εποχή και παραμένει σημαντικό ακόμα και σήμερα, 40 σχεδόν χρόνια μετά το χτίσιμό του.

Ανθρωποκεντρικές κατοικίες

Η αρχική πρόθεση ήταν να δημιουργηθεί ένα ευέλικτο σύστημα εργατικών κατοικιών που θα παρέχει ποιότητα κατοίκησης και θα είναι μια αντιπρόταση στη λογική των εργατικών κατοικιών που υπήρχε μέχρι τότε. Σήμερα, το συγκρότημα δεν είναι απλά ένας χώρος μόνιμης κατοικίας, στον οποίο στεγάστηκαν απλά 146 άτομα, εργένηδες, ζευγάρια και οικογένειες, αλλά μια κοινότητα που ο τρόπος και η ποιότητα ζωής τους έγιναν αξιοζήλευτα σε όλη την επικράτεια του Καναδά. Η διάρθρωση των διαμερισμάτων αναπτύσσεται ελεύθερα, με τη μορφή επαναλαμβανόμενων κυβικών μονάδων στο χώρο, δημιουργούν ημιυπαίθριους και υπαίθριους χώρους συνάντησης. Η αρμονία των ιδιωτικών και δημόσιων χώρων ευνοεί την κοινωνική επαφή και δημιουργεί τις κατάλληλες συνθήκες συνεύρεσης.

Η αίσθηση που έχει κανείς όταν ζει εκεί, κατά ομολογία των κατοίκων, είναι ότι ανήκει σε μια κοινότητα, στην οποία όλοι θα πρέπει να νοιαστούν να συντηρήσουν και να καλλωπίσουν το χώρο. Όπως λένε αρκετές από τις πρώτες οικογένειες που εγκαταστάθηκαν στο συγκρότημα, το να ζει κανείς εκεί είναι μια πραγματική εμπειρία. Ο σχεδιασμός του Habitat 67 τους αποκάλυψε ένα αξιοθαύμαστο κατόρθωμα της μοντέρνας αρχιτεκτονικής, με έντονο το ανθρωποκεντρικό στοιχείο. Το φαινόμενο αυτό αποτελεί υποδειγματικό τρόπο κατοίκησης για όλο το Montreal.

Συνέχεια παίρνονται από κοινού αποφάσεις για έναν τόπο που όλοι αγαπάνε και ζούνε από επιλογή - όχι από ανάγκη. Επειδή τα όρια του κάθε διαμερίσματος δεν είναι πάντα σαφή και σχετίζονται με τα όρια των όμορων, παρότι θα περίμενε κανείς ότι αυτό θα ήταν αφορμή συνεχών παρεξηγήσεων και διαφωνιών, αντιθέτως αποτελεί μια γόνιμη διαδικασία συζήτησης για την επεξεργασία του χώρου. Οι κάτοικοι μπορούσαν, ακόμα και μετά το τέλος της οικοδόμησης, να συμβουλευόταν ελεύθερα τον αρχιτέκτονα και τους συνεργάτες του για αλλαγές που σκέφτονταν να κάνουν. Το κτίριο αυτό είναι ένα από τα αγαπημένα έργα του αρχιτέκτονα και αποτελεί

Εικ.1. Η αρχική πρόθεση ήταν να δημιουργηθεί ένα ευέλικτο σύστημα εργατικών κατοικιών που θα παρέχει ποιότητα κατοίκησης.

την εφαρμογή της πτυχιακής του εργασίας στην αρχιτεκτονική σχολή Mc Gill στο Montreal. Ο Moshe Safdie εξακολουθεί ακόμα και σήμερα να δίνει οδηγίες στους κατοίκους του Habitat για την αρχιτεκτονική ακεραιότητα και την κάλυψη σύγχρονων αναγκών όσον αφορά την ασφάλεια και την αισθητική του κτιρίου.

Παραπέμπει σε ...Κυκλάδες

Στις αρχές του '60, ο Moshe Sadie, όντας ακόμα φοιτητής, πειραματιζόταν και ερευνοούσε ένα τρισδιάστατο μοντέλο το οποίο θα μπορεί να αναπτύσσεται με διαφορετικές εκδοχές στο χώρο και να είναι ευπροσάρμοστο τόσο ως προς τη φόρμα όσο και ως προς την πυκνότητά. Αυτή η αντίληψη σχετίζεται με αρετές πολεοδομικού σχεδιασμού, γι' αυτό ίσως το σύμπλεγμα των κατοικιών να θυμίζει μια μικρή πόλη.

Η ανάπτυξη των κύβων θυμίζει, επίσης, κυκλαδικούς οικισμούς, στους οποίους μικροί κυρίως κυβικοί όγκοι αναπτύσσονται ελεύθερα στο ανάγλυφο του εδάφους και η αρχική αίσθηση της τυχαιότητας τους, μοιάζει να είναι σοφά μελετημένη από ένα ασόρατο χέρι. Οι όγκοι που προκύπτουν έχουν εξαιρετικό ενδιαφέρον, χωρίς να υπάρχει εξ αρχής ένα

πολεοδομικό σχέδιο. Ο τρόπος που η στέγη της μιας κατοικίας γίνεται βεράντα της άλλης, είναι πολύ κοντά στη φιλοσοφία του Habitat 67. Η αίσθηση ευφορίας και θαυμασμού που έχει κανείς όταν κινείται σε τέτοιους οικισμούς είναι παρόμοια με τους μικρούς μπετονένιους κύβους που είναι σοφά σκορπισμένοι στο χώρο της χερσονήσου.

Η διορατικότητα του καναδικού κράτους να αξιοποιήσει νέες ιδέες, όπως αυτή του Moshe Safdie του νεαρού τότε τελειόφοιτου αρχιτέκτονα και να ρισκάρει μια ενδεχόμενη αποτυχία του εγχειρήματος, είναι αξιοθαύμαστη και αποτελεί παράδειγμα προς μίμηση. Η υλοποίηση μιας καινοτόμου ιδέας, η οποία συμβάδιζε με τις απαιτήσεις της εποχής, υποστήριζε με τον καλύτερο τρόπο το θέμα της έκθεσης και εξασφάλιζε διεθνή προβολή. Αποτελεί πράγματι ένα ιδιοφυές σχέδιο τόσο σε πολεοδομικό όσο και αρχιτεκτονικό επίπεδο, για το δημόσιο και για τον ιδιωτικό χώρο. Εκφράζει αντίξια ιδέες του μοντερνισμού, όπως ότι η φόρμα ακολουθεί τη λειτουργία, ότι η όψη έχει ενδιαφέρον, όταν έχει ένα ζωντανό περιεχόμενο.

Οι κατοικίες ακόμα και σήμερα, μετά από τόσα χρόνια που χτίστηκαν, εξακολουθούν να διατηρούν την αρχική τους αίγλη και να

ακτινοβολούν τη δημιουργική δύναμη του σχεδιαστή. Χωρίς αμφιβολία, είναι ένα από τα ουτοπικά σχέδια του μοντερνισμού, που κατάφεραν να υλοποιηθούν, να έχουν απήχηση στο ευρύ κοινό και να είναι ένα σημείο αναφοράς στην πόλη του Montreal. Μοιάζει η μοίρα της συγκεκριμένης προσπάθειας να δίνει ευτυχία και να λειτουργεί αρκετά καλά στο πέρασμα των χρόνων. Δυστυχώς, αντίστοιχες ιδέες έμειναν στα χαρτιά και παρέμειναν ως ουτοπίες στην ιστορία, όπως άλλωστε και όλα τα επαναστατικά κινήματα του '60 (Μάνς του '68 κ.λπ.). Δεν είναι τυχαίο ότι αντίστοιχα σύγχρονα κτίρια (με την ίδια δημιουργική πνοή) δε συναντά κανείς στο Montreal - θα μπορούσαμε να πούμε ότι το γεγονός αυτό εκφράζει τη γενικότερη απαίτηση της εποχής για κτίρια χωρίς ιδιαίτερο χαρακτήρα, που θα ικανοποιούν κυρίως λειτουργικές ανάγκες. Δε λείπουν, φυσικά, οι φωτεινές εξαιρέσεις ανά τον κόσμο.

Ο κριτικός αρχιτεκτονικής Wendy Kohn έγραψε το 1996 για το συγκεκριμένο έργο: Το Habitat 67 είναι ένα καταπληκτικό νεανικό επίτευγμα του Moshe Sadie. Η κυριότερη ποιότητα στο έργο του είναι ο τρόπος να αποδίδει στο σύνολο της δουλειάς του έναν χαρακτήρα αιωνιότητας. Δίνει έμφαση στην αρχιτεκτο-

νική της καθημερινής ζωής. Ο τρόπος που βιώνει κανείς τους χώρους, η επίδραση που ασκεί το κτίριο και η ατμόσφαιρα που δημιουργεί ωθεί τους κατοίκους να ανήκουν στο μέλλον. Σε πολλές περιπτώσεις η αίσθηση που αφήνει η δουλειά του είναι διχοτομημένη: την ίδια στιγμή υπάρχει θαυμασμός και περιουλογή βλέποντας το σύνολο και τη λεπτομέρεια.

Το Habitat 67 βρίσκεται στη στενόμακρη χερσόνησο "Cite du Havre", απέναντι από το λιμάνι της πόλης στο σχηματισμό μιας μεγά-

περιεχόμενο και το τελικό προϊόν της αρχιτεκτονικής σύλληψης. Η δομή του κύβου συμβολίζει την σταθερότητα και την ισορροπία. Όσον αφορά το μυστικιστικό του περιεχόμενο είναι το σύμβολο της αλήθειας, της σοφίας, της ηθικής τελειότητας.

Μετά τον Ευκλείδη και μέχρι τις αρχές του 17ου αιώνα, συσχετιζόταν με κοσμολογικά νοήματα και η μαθηματική τάξη θεωρείτο ενσωματωμένη στο σχήμα του.

345 κύβοι από μπετόν με υπέροχο γκρι - μπλε χρώμα, το οποίο προκύπτει από το ίδιο το

24

2α

2β

3

Εικ.2α, 2β. Όπως λένε αρκετές από τις πρώτες οικογένειες που εγκαταστάθηκαν στο συγκρότημα, το να ζει κανείς εκεί είναι μια πραγματική εμπειρία. Ο σχεδιασμός του Habitat 67 τους αποκάλυψε ένα αξιοθαύμαστο κατόρθωμα της μοντέρνας αρχιτεκτονικής, με έντονο το ανθρωποκεντρικό στοιχείο.

Εικ.3. Η διάρθρωση των διαμερισμάτων αναπτύσσεται ελεύθερα, με τη μορφή επαναλαμβανόμενων κυβικών μονάδων στο χώρο, δημιουργώντας ημιυπαίθριους και υπαίθριους χώρους συνάντησης.

λης λίμνης. Η ιδιαιτερότητα της θέσης επιτρέπει θέα προς το νερό και από τις δύο μεγάλες πλευρές του οικοδομικού σχηματισμού. Βρίσκεται ανάμεσα σε δέντρα σφένδαμου, λεύκας και δρυός. Στη μια απέναντι όχθη αναπτύσσεται ο πυκνός ιστός της πόλης με ουρανοξύστες και μεγάλα κτίρια. Δημιουργείται πραγματικά μια ειδυλλιακή εικόνα όταν βλέπεις τα φώτα της απέναντι μεριάς το σούρουπο, ακούς το κελάρυσμα του νερού και το θρόισμα των δέντρων. Η προνομιακή θέση δίνει τη δυνατότητα να είναι κανείς ταυτόχρονα κάτοικος της πόλης, της περιφέρειας και της υπαίθρου.

Η σύλληψη του κύβου

Ο κύβος είναι η βασική ιδέα, το νοηματικό

υλικό, έχουν τοποθετηθεί ο ένας πάνω στον άλλο, σαν παιχνίδι Lego. Προκατασκευασμένοι κύβοι που συνδέονται μεταξύ τους με ανοξείδωτα σύρματα θυμίζουν φωλιές ανάμεσα σε ουρανό και γη, ανάμεσα στην πόλη και το ποτάμι, το πράσινο και το φως.

Αυτή τη στιγμή οργανώνονται 146 ενότητες κατοικιών οι οποίες ποικίλουν ως προς τα τετραγωνικά και τη διαρρύθμισή τους. Αυτό σημαίνει ότι ο κάθε ένοικος έχει τη δυνατότητα να επιλέξει ποιους κύβους θα συνδέσει για να φτιάξει την κατοικία του, ανάλογα με τα μέλη της οικογένειας και τις προτιμήσεις του. Έτσι, μπορεί να συνδέσει κύβους καθ' ύψους, κατά μήκος ή σε συνδυασμό.

Φυσικά, η κάθε επιλογή του εξαρτάται και από τις ανάγκες των διπλανών ενοίκων οι οποίες

4

5

6

Εικ.4. Η ανάπτυξη των κύβων θυμίζει κυκλαδικούς οικισμούς, στους οποίους μικροί κυρίως κυβικοί όγκοι αναπτύσσονται ελεύθερα στο ανάγλυφο του εδάφους και η αρχική αίσθηση της τυχαιότητας τους, μοιάζει να είναι σοφά μελετημένη από ένα ασάρατο χέρι.

Εικ.5. Ο τρόπος που η στέγη της μιας κατοικίας γίνεται βεράντα της άλλης, είναι πολύ κοντά στη φιλοσοφία του Habitat 67.

Εικ.6. Το Habitat 67 αποτελεί ένα ιδιοφυές σχέδιο τόσο σε πολεοδομικό όσο και αρχιτεκτονικό επίπεδο, για το δημόσιο και για τον ιδιωτικό χώρο. Εκφράζει αντάξια ιδέες του μοντερνισμού, όπως ότι η φόρμα ακολουθεί την λειτουργία, ότι η όψη έχει ενδιαφέρον όταν έχει ένα ζωντανό περιεχόμενο.

Εικ.7. Ο κύβος είναι η βασική ιδέα, το νοηματικό περιεχόμενο και το τελικό προϊόν της αρχιτεκτονικής σύλληψης.

Εικ.8. 345 κύβοι από μπετόν με υπέροχο γκρι - μπλε χρώμα, το οποίο προκύπτει από το ίδιο το υλικό, έχουν τοποθετηθεί ο ένας πάνω στον άλλο, σαν παιχνίδι Lego. Προκατασκευασμένοι κύβοι που συνδέονται μεταξύ τους με ανοξείδωτα σύρματα θυμίζουν φωλιές ανάμεσα σε ουρανό και γη, ανάμεσα στην πόλη και το ποτάμι, το πράσινο και το φως.

26

Εικ.9. Δημιουργείται πραγματικά μια ειδυλλιακή εικόνα, καθώς οι κάτοικοι του Habitat 67 μπορούν να ακούν το κελάρυσμα του νερού και το θρόισμα των δέντρων.

φυσικά δεν παραμένουν ίδιες κατά την πάροδο των χρόνων. Η εξαιρετική ηχομόνωση που υπάρχει μεταξύ των διαμερισμάτων διευκολύνει τη συγκοίτηση.

Υπάρχουν 15 μοντέλα κατοικιών που περιλαμβάνουν από έναν έως οκτώ κύβους, και αναπτύσσονται σε έναν, δύο, τρεις ή και τέσσερις ορόφους.

(Τα τετραγωνικά πόδια των διαμερισμάτων κυμαίνονται από 625 έως 5000. Τα τετραγωνικά πόδια των βεραντών από 225 έως 1000). Το σύνολο των ορόφων είναι 12 και η κατακόρυφη κίνηση διευκολύνεται με έξι ανεγκυστήρες, ενώ η οριζόντια κίνηση, με γέφυρες - διαδρόμους σε διαφορετικά επίπεδα. Στο γύρω χώρο έχουν διαμορφωθεί ζώνες περιπάτου και γήπεδα Tennis.

Μοναδικότητα και πολυμορφία

Η πολυμορφία κάνει την κάθε κατοικία μοναδική. Λόγω της ιδιαίτερης δομής, οι ενοικιοί δημιουργούν ένα μικρό δικό τους κόσμο.

Επειδή δεν προσδιορίζεται εξ αρχής (στο αρχιτεκτονικό σχέδιο) ποια είναι η λειτουργία του κάθε χώρου, αλλά υπάρχουν εναλλακτικές προτάσεις, οι δυνατότητες παρέμβασης είναι πάρα πολλές.

Ακόμα και δωμάτια που είναι δύσκολο να αλλάξουν θέση λόγω εγκαταστάσεων, μπορούν να μετακινηθούν σχετικά εύκολα, λόγω του επισκέψιμου διάκενου ανάμεσα στο τελικό πάτωμα και το δάπεδο, αλλά και των προκατασκευασμένων στοιχείων.

Για παράδειγμα, τα WC και τα λουτρά είναι κατασκευασμένα από fiberglass και ως προκατασκευασμένοι θάλαμοι σύρονται σε άλλη θέση. Πολλοί κάτοικοι δεν έχουν κρατήσει τους θαλάμους αυτούς και πάλι όμως οι δυνατότητα τροποποίησης παραμένει. Υπάρχει

Εικ.10. Οι κύβοι, με τον τρόπο που είναι τοποθετημένοι, δημιουργούν αρκετά σκιερά μέρη και λειτουργούν ως στέγαστρα για τους υποκείμενους όγκους.

Εικ.11. Κάποια παράθυρα φτάνουν μέχρι την οροφή, προκειμένου, όταν κάνει ζέστη, να παραμείνουν ανοιχτά κατά τη νύχτα και να απεγκλωβίζεται ο θερμός αέρας.

ευγενής άμυλα μεταξύ των ενοίκων για τη δημιουργία του καλύτερου κήπου στις δεκάδες ταράτσες- βεράντες αλλά και του εσωτερικού.

Με χαρά υπάρχει ανταλλαγή πληροφοριών για το πώς αποφάσισε ο καθένας να οργανώσει το εσωτερικό και οι καλύτερες ιδέες ανακυκλώνονται και προσαρμόζονται αναλόγως του γούστου του οικοδεσπότη.

Βιοκλιματικός σχεδιασμός

Αρκετές βιοκλιματικές παράμετροι παίζουν σημαντικό ρόλο στο σύνολο του σχεδιασμού. Καταρχάς, χρησιμοποιήθηκε θερμομονωτικό μπετόν, για τη μάζα των κύβων και έγιναν επιπλέον μονώσεις στα σημεία που χρειαζόταν. Στο εσωτερικό των χώρων δημιουργείται υπερψωμένο δάπεδο και στο κενό που υπάρχει

ανάμεσα στην κάτω μπετονένια επιφάνεια του κύβου και στο δάπεδο κυκλοφορεί θερμός αέρας κατά τους χειμερινούς μήνες και ψυχρός κατά τους θερινούς.

Ο αέρας ψύχεται με τη βοήθεια του νερού που χρησιμοποιείται για τη διαμόρφωση ενός μέρους του περιβάλλοντα χώρου. Έτσι, οι διαμορφώσεις με τα σιντριβάνια δεν αποτελούν απλά ένα διακοσμητικό - αρχιτεκτονικό στοιχείο.

Στο μεγαλύτερο μέρος του σχεδιασμού των παραθύρων έχει ληφθεί υπ' όψιν ο προσανατολισμός. Στο βορρά, για παράδειγμα, τα ανοίγματα είναι μικρότερα για να προστατευτεί το εσωτερικό από το έντονο ψύχος του χειμώνα. Η θερμοκρασία στο Montreal φτάνει τους - 50° C. Κάποια παράθυρα φτάνουν μέχρι την οροφή, προκειμένου, όταν κάνει ζέ-

στη, να παραμείνουν ανοιχτά κατά τη νύχτα και να απεγκλωβίζεται ο θερμός αέρας.

Οι κύβοι, με τον τρόπο που είναι τοποθετημένοι, δημιουργούν αρκετά σκιερά μέρη και λειτουργούν ως στέγαστρα για τους υποκείμενους όγκους. Επίσης, δημιουργούνται σημεία που υπάρχει προστασία από τους δυνατούς ανέμους.

Οι κήποι που διαμορφώνονται στις ταράτσες, συμβάλουν στη δημιουργία ενός μικροκλίματος, προσφέροντας περισσότερη δροσιά το καλοκαίρι. Μονώνουν καλύτερα τις στέγες των υποκείμενων κύβων και καταργούν τη μονοτονία του ίδιου υλικού τόσο με το χρώμα όσο και με τις διαφορετικές υφές.

Το όλο εγχείρημα στην αρχική του σύλληψη είχε ως στόχο την οικονομική στέγαση, τη δημιουργία εργατικών κατοικιών με αρχιτεκτονι-

Εικ.12. Στο μεγαλύτερο μέρος του σχεδιασμού των παραθύρων έχει ληφθεί υπ' όψιν ο προσανατολισμός. Στο Βορρά, για παράδειγμα, τα ανοίγματα είναι μικρότερα για να προστατεύεται το εσωτερικό από το έντονο ψύχος του χειμώνα.

Εικ.13. Υπάρχει μέριμνα ώστε η τοποθέτηση των κύβων να δημιουργεί, εκτός από σκιερά μέρη και φωτεινά αίθρια.

Εικ.14. Οι κήποι που διαμορφώνονται στις ταράτσες, συμβάλουν στη δημιουργία ενός μικροκλίματος, προσφέροντας περισσότερη δροσιά το καλοκαίρι.

κές ποιότητες. Σήμερα, όμως, που αυτή η λογική δεν καρποφόρησε και το Habitat μοιάζει να είναι ένα ζωντανό μνημείο πολιτισμού, το να κατοικίσει κανείς εκεί δεν είναι τόσο οικονομικό, αφού το κόστος αγοράς και συντήρησης είναι αρκετά υψηλό. Πάρα ταύτα, το κόστος είναι αρκετά χαμηλότερο από αυτό των μέσων κατοικιών της υπόλοιπης Αμερικής.

Ο Moshe Safdie αναφέρει χαρακτηριστικά: "Ένα αρχιτεκτονικό έργο πρέπει να εκφράζει έναν τον τρόπο ζωής, δεν θα πρέπει μόνο να ικανοποιεί τις απαιτήσεις του προγράμματος. Η μορφή θα πρέπει να "συνηχεί" με τους διαφορετικούς χώρους και τις δραστηριότητες που περιέχει.

Φανταζόμαστε την Αρχιτεκτονική ως μια φυσική προέκταση του γύρω χώρου που μπορεί να είναι ο πολεοδομικός ιστός ή ένα φυσικό τοπίο, ένα αρχαίο ή ένα σύγχρονο περιβάλλον θα πρέπει με υπευθυνότητα να συμβάλει διαρκώς, με ένα πλούσιο νοηματικό περιεχόμενο, στη ζωή και το περιβάλλον μιας κοινότητας".

Στο habitat 67 όλες οι παραπάνω σκέψεις φαίνεται να έχουν εφαρμοστεί και να έχουν δοκιμαστεί στο πέρασμα του χρόνου.

* Οι φωτογραφίες του άρθρου είναι του Μανώλη Ηλιάκη και της Έλενας Παπαδάκη.

Παραπομπές

¹ Ο Moshe Safdie γεννήθηκε στη Haifa του Ισραήλ το 1938. αργότερα εγκαταστάθηκε με τους γονείς του στον Καναδά. Αποφοίτησε από τη αρχιτεκτονική σχολή του McGill το 1961.

Μετά από την εργασιακή εμπειρία που είχε στο γραφείο του διεθνούς φήμης αρχιτέκτονα Louis I. Kahn, επέστρεψε στο Montreal, όπου προσκλήθηκε για να σχεδιάσει το γενικό πλάνο (master plan) της EXPO του '67. την ίδια περίοδο έπιασε και το Habitat '67.

Το 1970 ίδρυσε το δικό του αρχιτεκτονικό γραφείο στην Ιερουσαλήμ. Εκεί συνέβαλε στο νέο πολεοδομικό σχεδιασμό της πόλης και πραγματοποίησε αρχιτεκτονικές και πολεοδομικές προτάσεις στη Σενεγάλη, στο Ιράν, στη Σιγκαπούρη και στον Καναδά. Μετά το 1978 διδάσκει στο Πανεπιστήμιο του Yale, του McGill, και του Ben Gurion. Η κύρια έδρα του γραφείου του μεταφέρεται στη Βοστώνη. Εκεί γίνεται διευθυντής του τομέα του πολεοδομικού

σχεδιασμού στο Harvard Graduate School of Design. Το διάστημα αυτό είχε την αξίωση να σχεδιάσει 6 σημαντικά δημόσια κτίρια και έναν δημόσιο χώρο στον Καναδά.

Πρόσφατα υλοποιήθηκαν αρκετές από τις τελευταίες μελέτες του, όπως το Vashem Museum στην Ιερουσαλήμ, Το Διεθνές Αεροδρόμιο Ben Gurion στο Tel Aviv, η κεντρική βιβλιοθήκη Salt Lake City, και το μουσείο Peabody Essex.